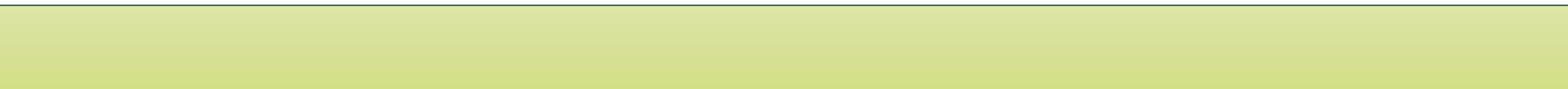

Mot nya utmaningar – Arbetslivets roll i svenskspråkig yrkesutbildning

Carola Bryggman

25.1.2018

Uppdraget från Svenska kulturfonden

- Situationen inom den svenskspråkiga yrkesutbildningen med betoning på samarbetet mellan utbildningen och arbetslivet
- Yrkesutbildningsreformen och det fortsatta samarbetet
- Underlag för diskussion och indirekt leda till nya samarbetsprojekt
- Rapporten baserar sig på enskilda diskussioner med utbildningsanordnarna
- Referensgrupp
- Nya lagstiftningen för yrkesutbildningen

Ny lagstiftning, centrala förändringar 1/3

- Lag om yrkesutbildning 537/2017 trädde i kraft 1.1.2018
- Statsrådets förordning om yrkesutbildning 673/2017
- Lagarna om grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning upphävdes
- Bestämmelser om
 - Yrkesinriktade examina inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde
 - Utbildning som behövs för att förvärva yrkeskompetens
 - Påvisande och intygande av yrkeskompetens
- Yrkesutbildningen ska svara på arbetslivets kompetensbehov och stöda studerandes personliga utveckling samt ge förutsättningar för fortsatta studier, yrkesutveckling, fritidsintressen

Ny lagstiftning, centrala förändringar 2/3

- Yrkesinriktad grundexamen ger behörighet för fortsatta studier på högskolenivå
- Möjligt att fortsättningsvis avlägga kombiexamen
- Kontinuerlig antagning till examensinriktad utbildning
- Utbildningens omfattning anges i kompetenspoäng, 60 kp motsvarar inlärningsresultaten av en utbildning på heltid under ett år
- Utbildningen ska i hög grad vara förlagd till arbetsplatser och olika inlärningsmiljöer
- Utbildningsanordnarna utfärdar examen

Ny lagstiftning, centrala förändringar 3/3

- Finansieringen för yrkesutbildningen fastställs årligen i statsbudgeten
- Finansieringen indelas i:
 - basfinansiering (50 %), betalas enligt studerandeantalet
 - prestationsbaserad finansiering (35 %), utgående från avlagda examina och examensdelar
 - genomslagsfinansiering (15 %), på basis av studerandes sysselsättning och övergång till fortsatta studier samt studerandes och arbetslivets respons
 - strategifinansiering, andelen av den totala finansieringen fastslås årligen
 - Gradvis övergång fram till år 2022

Utbildningsanordnare inom svenskspråkig yrkesutbildning

- Axxell
- Folkhälsan Utbildning Ab,
Norrvala folkhögskola och
idrottsinstitut, Solvalla
idrottsinstitut
- Inveon
- Optima
- Point College
- Prakticum
- Vamia
- Yrkesakademin i Österbotten
- Åbo yrkesinstitut

Genomförandet av yrkesutbildningen

- Kvalitetsledningssystem
- Ansvarsfördelning och processer gällande personliga studieplaner, inlärn timer i arbete, yrkesprov, examenstillfällen
- Relativt konstant utbud av grundläggande yrkesutbildning, breda helheter
- Större flexibilitet i utbudet av examensinriktad yrkesutbildning för vuxna
- Effektiv användning av utbildningsplatserna
- Olika källor för bakgrundsinformation om utbildningsbehov

Genomförandet av yrkesutbildningen

- Flera har kontinuerlig antagning av studerande
- Flexibel yrkesinriktad vuxenutbildning en fördel
- Vuxenutbildning känslig för konjunkturer
- Marknadsföring till arbetslivet genom kontakter och tjänster
- Utbildning på arbetsplatserna en marknadsförare

Genomförandet av yrkesutbildningen med nya lagstiftningen

Utbildningsanordnarna betonar

- sitt ansvar för en kvalitativt god yrkesutbildning som motsvarar arbetslivets behov
- närstudiernas betydelse speciellt för unga
- tillräckliga handledningsresurser

Utmaning:

Det utökade samarbetet med arbetslivet, små- och medelstora företag, språket

Läroavtalsutbildning endast för examina som ingår i anordnartillståndet om utbildningsanordnaren inte har ett utvidgat uppdrag

Yrkesinriktade examina

Yrkesinriktad grundexamen, 180 kompetenspoäng (kp)

- Yrkesinriktade examensdelar, 145 kp
- Gemensamma examensdelar, 35 kp
 - Kunnande i kommunikation och interaktion (delområden: modersmål, andra inhemska språket, ett främmande språk, verksamhet i den digitala miljön, konst och kreativt uttryck)
 - Kunnande i matematik och naturvetenskap (delområden: matematik, tillämpad matematik, fysikaliska och kemiska fenomen jämte tillämpning)
 - Kunnande i samhälle och arbetsliv (delområden: att verka i samhället och som medborgare samt i arbetslivet, färdigheter i studie- och karriärplanering, företagsamhet, företagarinriktad verksamhet, upprätthållande av arbetsförmågan och välbefinnande, främjande av hållbar utveckling)

Yrkesinriktade examina

Yrkesexamen 120 kp, 150 kp eller 180 kp

Specialyrkesexamen 160 kp, 180 kp eller 210 kp

Examina kan avläggas oberoende av hur kunnandet har förvärvats och utan förberedande utbildning

Examensstrukturen fastställs av undervisnings- och kulturministeriet

Antalet examina minskas fram till år 2019

Yrkesinriktade examina

Personliga utvecklingsplaner och erkännande av kunnande

- Erkännande av tidigare förvärvat kunnande
- Vilket kunnande den studerande behöver
- Hur kunnandet förvärvas i olika inlärningsmiljöer
- Eventuella stödåtgärder

Personliga utvecklingsplaner bekant från vuxenutbildningen

Riktlinjer för vilket kunnande som erkänns, också non-formellt kunnande

Modeller för att förkorta studietiden behövs

Övrig yrkesutbildning

Utbildning som handleder för yrkesutbildning s.k. VALMA-utbildning

- Effektivt då studerande vill byta utbildning, minskar studieavbrott
- Optima, Prakticum, Yrkesakademin YA!

Utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv, s.k. TELMA-utbildning

- Studerande i behov av särskilt stöd
- Optima

Arbetskraftsutbildning: utbildning som leder till yrkesexamen eller examensdel, examen på högskolenivå, grundläggande utbildning för vuxna, komplettering av gymnasiestudier, läs- och skrivundervisning för invandrare
- Finansiering via undervisnings- och kulturministeriet

Övrig yrkesutbildning

Övrig yrkesutbildning och service- och produktionstjänster till arbetslivet

- Icke-examensinriktad utbildning
- Personalutbildning
- Viktig verksamhet, marknadsföring, utvecklar nätverk, bidrar till kvaliteten i utbildningen

Utbildningsanordnarna har

- direkt marknadsföring
- informationsträffar
- beställningsuppdrag från arbetslivet
- certifikatsutbildningar
- skilda företag för arbetslivstjänsterna

Arbetslivets roll i examensinriktad yrkesutbildning

Samarbetet med arbetslivet gediget sedan länge

Fungerande nätverk mellan utbildning och arbetsliv ytterligare utökas

Utbildningsanordnarna efterlyser tydlig information om arbetslivets större roll till arbetsgivarna, det är fråga om en nationell linjedragning

Farhågor bland arbetsgivarna, bl.a.

- Hur många studerande kan de ta emot?
- Vilka uppgifter kan studerande göra? Kvalitetsaspekten och prissättning
- Ingen ekonomisk ersättning

Arbetslivets roll i examensinriktad yrkesutbildning

- Utbildningsavtal och läroavtal för arbetsplatsförlagd utbildning
- Arbetarskyddsfrågor och trygg studiemiljö också under utbildningstiderna i arbetslivet
- Hur ordna utbildningen i arbetslivet för studerande med särskilt stöd och studerande med specialbehov?
- Hur hitta arbetsplatser som motsvarar kraven för en viss examensdel?

Yrkesprov och bedömning

- Praktiska uppgifter i genuina arbetssituationer
- En lärare och en representant från arbetslivet bedömer
- Utökat antal arbetsplatshandledare och bedömare, nätverk
- Enhetlig bedömarutbildning, arbetsplatshandledarutbildning, lärarfortbildning

Arbetslivets roll i examensinriktad yrkesutbildning

Studerandes roll

- Självbedömning av sina prestationer, påverkar inte betyget
- Söka sin arbetsplats
 - Kräver övning, social kompetens
 - Stöd från läroanstalten, karriärkompetenser i utbildningen

Erfarenhet av att ordna yrkesprov sedan tidigare

- Ofta i samband med inlärn timer i arbete
- Modellen från den yrkesinriktade vuxenutbildningen

Samarbete med det omgivande samhället

Samarbete mellan utbildningsanordnarna inom yrkesutbildningen

- Gott samarbete inom projektverksamheten
- I någon mån utbildningar med distansstudier, tutorutbildningar, kvalitetsarbete och undervisningsmaterial
- Finns rum för ett mera systematiskt samarbete mellan utbildningsanordnarna
 - Förslagsvis en arbetsgrupp för diskussioner om strategier och riktlinjer
- Samarbete med finskspråkiga yrkesutbildningsanordnare kunde utökas
- Alla utbildningsanordnare samarbetar med gymnasierna och erbjuder kombiexamen

Samarbete med det omgivande samhället

Regionalt samarbete t.ex. med landskapsförbunden kunde vara större

- Rollen som regional utvecklare
- Synligheten för svenskspråkig utbildning i landskap där svenskan är i klar minoritet

Gott samarbete med regionala ungdoms- och arbetsverkstäder samt kommunernas uppsökande ungdomsarbete, Navigatorerna

Samarbete med yrkeshögskolorna

- Pilotprojekt om förberedande utbildning för yrkeshögskolor

Lärarnas behörighet och kompetens

Yrkesläraren har stark anknytning till sin bransch

Förändrad lärarroll beaktas i lärarutbildningen

- Vilka kompetenser behöver en lärare utgående från riktlinjerna i yrkesutbildningsreformen?
- Olika inlärningsmiljöer, nätverk, team, handledande roll

Lärarnas arbetslivsperioder

- Förslag om att perioderna kunde stödas med ett stipendium

Fortbildning som stöder genomförandet av yrkesutbildningsreformen

Översyn av kollektivavtalen och arbetstidssystemet

Digitalisering och undervisningsmaterial

Goda möjligheter till samarbete, digitaliseringsprojekt på gång

Gemensamma materialpaket

Användningen av material på webben och finskspråkigt material

- Resurser för översättning

Förslag om projekt som utvecklar virtuella examensdelar för distansstudier

Utvecklande av ViRum för de gemensamma examensdelarna med tanke på kombiexamen

Distansstudier kräver eget ansvar, ställer krav på handledning

Konklusioner

Finansieringen en synnerligen stor utmaning

- Minskade resurser samtidigt som utbildningen ska vidareutvecklas

Resultatfinansieringen kräver bättre uppföljning av studerandes placering efter utbildningen

- Ett verktyg för utbildningsanordnarnas egen uppföljning via projekt

Utbildningsanordnarna efterlyser insatser från undervisnings- och kulturministeriet i genomförandet av reformen speciellt gällande arbetslivets centrala roll i yrkesutbildningen

Oro för hur stora insatser man kan kräva av arbetslivet

Behov av fortbildning för lärarna, arbetslivsperioder, arbetsplatshandledarutbildning

Konklusioner

Viktigt lyfta fram de positiva sidorna av yrkesutbildningen

Samarbete för att upprätthålla ett så stort utbud av svenskspråkig yrkesutbildning som möjligt, möjlighet att hålla kvar mindre enheter

- Arbetsgrupp med uppgift att utveckla den svenskspråkiga yrkesutbildningen
- Olika projekt som en del i utvecklingen

Som helhet har den svenskspråkiga yrkesutbildningen klarat sig bra i resultatfinansieringens jämförelser